

CITTASLOW HAREKETİNDE ÇEVRE EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

Abdullah KARATAŞ^[*]

Özgür KARABAĞ^[**]

ÖZ

Araştırmanın Temelleri: Giderek artan çevre sorunları yeryüzünün geleceğini ciddi boyutta tehdit etmektedir. İnsan kaynaklı etkenler özellikle Sanayi Devrimi sonrası artarak, çevresel değerlere büyük bir baskı uygulamaktadır. Yok olan türler, çölleşen ormanlar ve değişen iklim şartlarının hep insan kaynaklı etkenlerle ilişkisi bulunmaktadır. İnsanların menfaatleri uğruna yaptıkları yıkıcı faaliyetler aslında kendilerine geri dönmektedir. Çevre değerlerinin ve yaşam kalitesinin ön plana çıktığı Cittaslow (Sakin Şehir) hareketinde ise insan çevre ilişkisi yeniden gözden geçirilmekte, kaybolan değerler koruma altına alınmaktadır. Günümüzde her yerleşim yerinin aslında böyle bir harekete ihtiyacının olduğu söylenebilir. Ancak öncelikle çevre konusunda toplumda bir farkındalık oluşturularak, insanların bilinç seviyelerinin yükseltilmesi gerekmektedir. Böyle bir bilinç ve farkındalık için ise eğitim büyük önem taşımaktadır. Cittaslow hareketinin başarıya ulaşması için topluma verilecek çok yönlü bir çevre eğitimi pek çok sorunun aşılmasına ışık tutabilecektir.

Araştırmanın Amacı: Bu çalışma, daha yaşanabilir bir dünya için bir adım olan Cittaslow hareketinde çevre eğitiminin önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Veri Kaynakları: Bu çalışmada kullanılan bilgi ve veriler Cittaslow hareketi ve çevre eğitimi ile ilgili yayınlanmış olan yerli ve yabancı kaynaklardan, kitaplar, makaleler, resmi kurumların yayınları ve internet sitelerinden yararlanılarak elde edilmiştir.

[*] Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi

[**] Okutman, Niğde Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu

Ana Tartışma ve Sonuçlar: Bir yerleşim yerinin daha yaşanabilir olmasının, orada yaşayan insanlarla büyük yönde ilişkisinin olduğu söylenebilir. Çevresel değerlere saygılı bir toplum, gelecek kuşaklar için daha yaşanabilir bir dünya bırakmak adına büyük önem taşımaktadır. Çevresine, tarihine, kültürüne ve tüm canlılara duyarlı olabilmek, yıkıcı değil ama koruyucu bir davranış özelliği sergileyebilmek Cittaslow (Sakin Şehir) hareketinin temel noktasını oluşturmaktadır. Daha yaşanabilir bir çevre için yapılabilecek faaliyetler açısından bir yaşam felsefesi niteliğinde olan Cittaslow hareketinin başarıya ulaşabilmesi, kuşkusuz çevre bilincine sahip insanlar tarafından desteklenmesine bağlı bulunmaktadır. İşte onlara bu konuda, çevre sorunlarının arkasında yatan gerçek nedenleri gösterebilecek bir çevre eğitimi yardımcı olabilecektir

Anahtar Sözcükler: Çevre Eğitimi, Cittaslow Hareketi, Çevre Sorunları, Bilinç, Farkındalık

The Importance of Environmental Education in Cittaslow Movement

ABSTRACT

Context: Increasing environmental problems severely threaten the future of the world. Man-made factors, particularly gaining speed after the Industrial Revolution, have been repressing environmental values. Endangered species, deforestation, changing climate all are linked to man-induced agents. Devastating activities which have been performed by people for their own benefits, in fact, harm themselves. In Cittaslow movement, where environmental values and life quality come to the fore, the relationship between human being and environment is reconsidered and missing values are taken under protection. It can be mentioned that

every residential area needs such a movement. However, it is necessary to create a differentaion for environment in community and make people's conscious increase. For such an increase in conscious and differentiation, environmental education is of great importance. Versatile environmental education given to community may help us overcome many of those problems.

Aims: This study has aimed at revealing the importance of environmental education in Cittaslow movement, which is a step taken to create a more livable world.

Data Sources: The information and data used in the study have been collected from various national and international papers, books, websites and governmental agencies' publishings.

Results and Discussion: It can be suggested that creating a more livable residential area is mainly related to people living there. A community respecting environmental values is of significant importance to inherit a more livable world for future generations. That showing not destructive but protective behaviours and being sensitive to all livings, their history, culture and environment is the main focus of Cittaslow movement. The success of Cittaslow movement, which is a life philosophy in terms of activities for a more habitable environment doubtlessly depends on the support by people having environment conscious. For this purpose, an environmental education showing the real reasons behind environmental problems will be able to assist them.

Key Words: Environmental Education, Cittaslow Movement, Environmental Problems, Differentiation

GİRİŞ

İnsanlarla beraber diğer tüm canlıların ortak bir yaşam alanı olan yeryüzünün geleceğini, küresel boyuttaki insan kaynaklı çevre sorunları tehdit etmektedir. Ancak insanların her geçen gün yabancılaştıkları ve bitip tükenmez bir kaynak olarak gördükleri doğanın, korunması ve gelecek nesillere güven içerisinde teslim edilmesi artık bir gereklilikten çok zorunlu hale gelmektedir. Çünkü canlıların gidebilecekleri başka bir gezegen bulunmamaktadır. Bu bağlamda, yerelliği ön plana çıkararak insanlara doğayla bir bütün olmanın ve doğayı bozmadan yaşayabilmenin önemini vurgulanan Cittaslow Hareketi büyük önem taşımaktadır. Ancak Cittaslow olabilmek için ise halkın bilinçlenmesi ve yaşadığı coğrafyanın kendisi ve gelecek nesiller için önemini gerçekten hissetmesi gerekmektedir. İşte bu noktada, çevre eğitimi anahtar kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Cittaslow olabilmek yolundaki en önemli adımın, halkın çevre eğitimiyle bilinçlendirilmesi olduğu söylenebilir. İzmir'in Seferihisar Belediyesi böyle bir bilinçlenmenin örneği olarak Türkiye'nin Cittaslow başkenti olarak gösterilmektedir. Böyle bir örneğin Tüm Türkiye'ye tanıtılarak, halkın çevre eğitimiyle bilinçlendirilmesi ve Cittaslow olma yolunda desteklenmesi gerekmektedir.

1. CİTTASLOW HAREKETİ VE ÖNEMİ

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle kavram olarak Cittaslow hareketine değinilmiş, daha sonra sırasıyla Cittaslow olabilmek için belirlenen kriterler ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

1. 1. Cittaslow Hareketinin Ortaya Çıkışı, Tanımı ve Özellikleri

İtalyanca Citta (Şehir) ve İngilizce Slow (Yavaş) kelimelerinin birleşmesinden oluşan Cittaslow kavramı, Sakin Şehir anlamında kullanılmaktadır. Cittaslow hareketi, küreselleşmenin şehirlerin dokusuyla beraber sakinlerini, yaşam tarzını standartlaştırmasını ve yerel özelliklerini ortadan kaldırmasını engellemek için kurulmuş bir kentler birliği olarak tanımlanabilir (Köstem, 2010). Cittaslow Hareketi ile küreselleşmeye ve homojenliğe karşı yerleşme ön plana çıkarılarak halkın yaşam kalitesinin artırılması ve yerel bir bölgenin kültürel çeşitliliğinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır (Crotch, 2012, s.560). Bu bağlamda, Cittaslow birliğinin oluşturulmasının, yaşam kalitesinin artırılması adına önemli bir yerinin olduğu söylenebilir.

Yaşamın kolay olduğu kentlerin uluslararası ağını temsil eden Cittaslow birliği, küreselleşmenin yarattığı homojen mekanlardan biri olmak istemeyen, dünyada binlerce birbirinin aynı şehirden kendini farklılaştırarak yerel kimliğini, özelliklerini koruyan ve bu özelliğiyle dünya sahnesinde yer almak isteyen kasabaların ve kentlerin katıldığı bir birlik olarak ifade edilebilir (Köstem, 2010). Cittaslow birliğinde, yerel olan doğal veya yapay çevrenin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması, yerel ürün, gıda ve kültürün desteklenmesi ve böylece yerel kimliğin öneminin vurgulanması amaçlanmaktadır (Gorringe, 2011: 168). Böyle bir birlik içinde şehirlerin hangi alanlarda özel olduklarını düşünmeleri ve bu özelliklerini korumak için strateji geliştirmeleri hedeflenmektedir. Şehrin dokusunun, renginin, müziğinin ve hikayesinin şehir sakinleri ve ziyaret edenler tarafından uyum içinde, zevk alınabilecek bir hızda yaşanması ve yerel zanaatlar, tatlar, sanatların sadece eskilerin hatırlayabildiği kavramlar olmaktan çıkarılarak bunların çocuklar ve misafirlerle paylaşılması düşünülmektedir. Ayrıca Cittaslow birliğinde hava, gürültü, ışık ve elektromanyetik kirlilikler sürekli kontrol edilerek sağlığı tehdit etmeyecek boyutta tutulmaya çalışılmakta, çöp toplama saatlerinden ilaçlamaya kadar birçok konuda önlem alınarak sağlığa büyük önem verilmektedir. Yerel üreticiler desteklenerek ürünlerini satabilecekleri satış merkezleri oluşturulmakta, çevreye ve insana zararlı olmayan alternatif ve yenilenebilir enerji kaynakları teşvik edilmektedir (Köstem, 2010). Görüldüğü üzere bir yerleşim yeri için Cittaslow olabilmek, bereberinde pek çok avantajı da getirmektedir. O halde Cittaslow hareketi kapsamında böyle bir birlik içerisinde yer alabilme, bunu hak edebilme çabalarının boş çabalar olmadığı söylenebilir.

Cittaslow hareketinin 1999 yılında İtalya Floransa'da bir belediye olan Greve in Chianti'nin eski belediye başkanı Paolo Saturnini'nin vizyonu doğrultusunda

ortaya çıktığı söylenebilir. Paolo Saturnini yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla kentlerin kendilerini değerlendirmeleri ve farklı bir kalkınma modeli ortaya koymaları fikrini ulusal boyuta taşımış, idealleri kısa zamanda İtalya'daki diğer belediye başkanları tarafından benimsenerek günümüzde 19 ülkede 129 üyeye yayılmıştır (Köstem, 2010). Bir yerleşim yerinin Cittaslow olabilmesi, belirli kriterleri sağlamasına ve bu kriterlerin sürdürülebilirliğini ispatlamasına bağlı bulunmaktadır. Zira, bir kez Cittaslow birliğine katıldığı sertifika ile belgelendirilen bir yerleşim yerinin, her dört yılda bir yeniden sertifikalandırılması gerekmektedir (Mayer ve Knox, 2009, s. 30). Dünyada pek çok yerleşim yerinin uygulamaya geçtiği, insanlara daha yaşanabilir bir dünyanın kapılarını açan Cittaslow hareketinin başarıya ulaşabilmesinde bu kriterler büyük önem taşımaktadır.

1. 2. Cittaslow Kriterleri

Bir yerleşim yerinin Cittaslow olabilmesi için gerekli olan kriterler şöyle ifade edilebilir (Köstem, 2010):

1. 2. 1. Çevre Politikaları

Çevre politikaları doğal ve yapay çevrenin korunması ve geliştirilmesi amacıyla hükümetlerce alınan geleceğe dönük önlemleri anlatmaktadır. Bir başka deyişle, çevre politikaları, bir ülkenin çevre konusundaki tercih ve hedeflerinin belirlenmesi anlamına gelmektedir. Çevre politikaları her ülkede, ülkenin özelliklerine göre değişik biçimler almakla birlikte, hemen hemen her yerde üzerinde birleşilen kimi özelliklere bütün çevre politikalarında rastlanmaktadır. Bunlar, insanların sağlıklı bir çevrede yaşamalarını sağlamak, toplumun sahip bulunduğu çevre değerlerini korumak, geliştirmek ve çevre politikalarını uygulamanın gerekli kıldığı yükün paylaşılmasında toplumsal adalet ilkelerine uymayı sağlamak olarak ifade edilebilir (Keleş, 1997, s.267). Cittaslow hareketi de etkili çevre politikalarıyla desteklenmektedir. Bu politikalar şöyle sıralanabilir (Köstem, 2010):

- Hava, su ve toprak kalitesinin, yasa tarafından belirtilen parametrelere uygun olduğunun belgelenmesi,
- Kentsel çöp ve özel atıkların ayrıştırılarak toplanmasının teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik projelerin yapılması,
- Endüstriyel ve evsel kompostlamanın yaygınlaştırılması ve teşvik edilmesi,
- Kentsel ya da toplu kanalizasyon için, atık su arıtma tesisinin bulunması,

- Özellikle alternatif enerji kaynaklarının kullanılması ve biyokütlelerden ısı üretilmesi yoluyla enerji tasarrufu ile ilgili belediye projesi hazırlanması,
- Genetiği değiştirilmiş ürünlerin (GDO) tarımda kullanılmasının yasaklanması,
- Reklam grafikleri, panolar ve trafik işaretlerinin düzenlenmesine dair belediye planının yapılması,
- Elektromanyetik kirliliği kontrol eden sistemlerin yapılandırılması,
- Gürültü kirliliğini kontrol etmek ve azaltmak için bir programın hazırlanması,
- Işık kirliliğini kontrol etmek için sistem ve programların hazırlanması,
- Çevre yönetimi sistemlerinin benimsenmesi (EMAS ve ECOLABEL ya da ISO 9001, ISO 14000, SA8000 ve Gündem 21 projelerine katılım).

Cittaslow hareketinin başarıya ulaşmasında önemli bir yeri olan çevre politikaları kriterleri altyapı politikaları kriterleriyle desteklenmektedir.

1. 2. 2. Altyapı Politikaları

Yaşanabilir kentsel düzenin kurulabilmesi için; kurumsal, finansal ve yasal boyutları içeren yeni bir yapılanmaya gereksinim duyulmaktadır. Yeni yapılanma kentler arası ittifakları, kesimler arası işbirlikleri ve proje ortaklıkları ile yeni planlama ve tasarım anlayışı ile kentsel teknik ve sosyal altyapı standartlarının yeniden ele alınmasını gündeme getirmektedir. Böyle bir düzenin kurulabilmesi için kurumsal, finansal ve yasal boyut çerçevesinde; insan ve vizyon odaklı kentsel gelişme, kentsel-kurumsal ve kültürel dönüşüm, yerel ekonominin canlandırılması, çevre ve kültür değerlerinin korunması, planlama ve altyapı ilişki sistemi, kamu-özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği, eşitlik fırsatlarının yaratılması, disiplinler arası çalışma ortamlarının sağlanması, proje yönetimi, vb gibi konulara yönelik çalışmalar önem kazanmaktadır (www.kentselyenileme.org). İşte Cittaslow hareketi çerçevesinde belirlenen kriterler daha yaşanabilir bir kentsel düzen ve altyapının oluşturulmasına rehberlik edebilecektir. Bu kriterler şöyle ifade edilebilir (Köstem, 2010):

- Tarihi merkezlerin ve/veya kültürel ve tarihi değer çalışmalarının geliştirilmesi ve ıslah edilmesi için planların oluşturulması,
- Güvenli ulaşım ve trafik için planların oluşturulması,
- Okulları ve kamusal binaları bağlayan bisiklet yollarının yapılandırılması,

- Özel taşımacılık ve trafiğin, toplu taşıma ve yaya alanları ile bütünleştirilmesini temel alan ve alternatif ulaşımı destekleyen planların (toplu taşıma alanlarına bağlanan ilave kentsel araba park yerleri, bisiklet yolları, okullar ve işyerlerine erişim sağlayan yaya güzergâhları, vb.) oluşturulması,
- Kamusal ve kamu ile ilgisi olan alanların engelliler için erişilebilir olması, mimari engellerin kaldırılması ve teknolojilere erişimin sağlanmasının garanti altına alınabilmesi için uygulamaların yapılması,
- Aile yaşantısını kolaylaştıran ve yerel aktivitelere olanak sağlayan programların teşvik edilmesi (eğlence ve spor faaliyetleri, okul ve aile arasında bağ oluşturmayı amaçlayan aktiviteler, yaşlılar ve kronik hastalar için ev yardımı da dahil olmak üzere çeşitli yardımlar, sosyal tesisler, belediye çalışma saatlerinin düzenlenmesi, umumi tuvaletler),
- Tıbbi yardım merkezlerinin oluşturulması,
- Vasıflı yeşil alanların asgari teçhizata sahip olması ve hizmet altyapılarının (yeşil alanların birbiriyle bağlantıları, oyun sahaları, vb.) oluşturulması,
- Ticari malların dağıtımını ve doğal ürünler için ticari merkezler oluşturulması için planların yapılması,
- Mağaza sahipleri ve zor durumda olan vatandaşlarla ilgilenilmesi,
- Bozulmakta olan kentsel alanların ve şehrin yeniden kullanılmasına yönelik projelerin geliştirilmesi,
- Kent tarzının yeniden yapılandırılması ve iyileştirmesi için bir programın düzenlenmesi,
- Kentsel yenilenme programının, Cittaslow bilgi bürolarıyla bütünleştirilmesi (Köstem, 2010).

Çevre ve altyapı politikalarının varlığı Cittaslow hareketinde büyük önem taşımakla beraber, bu politikalar çerçevesinde oluşturulacak kentsel kalite için yeni teknolojiler ve tesisler de gerekmektedir.

1. 2. 3. Kentsel Kalite İçin Teknolojiler ve Tesisler

Daha yaşanabilir, kaliteli bir çevre için doğayla uyumlu teknolojilerin gerekliliği yadsınamaz. Vatandaşlar için internet tabanlı bir belediye ağının oluşturularak onların yapılacak faaliyetlerle ilgili olarak her konuda bilgilendirilmesi, çevre sorunlarının teknoloji desteğiyle ortaya çıkmadan önlenmesi, her türlü eğitim faali-

yetleri için görsel medyadan yararlanılması ve yapılacak faaliyetlere yeni tesislerle destek verilmesi kentsel kaliteyi artırabilmek adına büyük önem taşımaktadır.

Cittaslow hareketinde kentsel kalitenin artırılabilmesi için belirlenen kriterler şöyledir (Köstem, 2010):

- Biyomimarinin teşvik edilmesi, bu konuda halkı bilgilendirmek için görevlendirilen personelin eğitimi için programların düzenlenmesi,
- Şehrin fiber optik kablolar ve kablosuz sistemlerle uyumlu biçimde teçhiz edilmesi,
- Elektromanyetik alanları gözlemlene sistemlerinin benimsenmesi,
- Çevre ve manzarayla uyumlu çöp kutularının tedarik edilmesi ve çöplerin belirlenmiş zaman aralıklarına göre kaldırılması,
- Topluma ait ve özel alanlarda; önemli, çevre şartlarıyla uyumlu bitkilerin, tercihen bahçe/peyzaj mimarisi ölçütlerine uygun yerel bitkilerin yetiştirilmesine yönelik promosyon ve programların düzenlenmesi,
- Vatandaşlara hizmet sağlamak için planların (belediye hizmetlerinin internet üzerinden duyurulması, vatandaşlar için internet tabanlı bir belediye ağı oluşturulması ve vatandaşların bu ağı kullanmaları yönünde eğitilmeleri) yapılması,
- Özellikle gürültülü alanlarda gürültünün kontrol edilmesi için planların yapılması,
- Evden çalışmanın (telework) teşvik edilmesi (Köstem, 2010).

Kentsel kalitenin sağlanabilmesinde teknolojinin yerel üretimi de desteklemesi gerekmektedir. Yerel üretim bölge halkı açısından büyük önem taşımaktadır.

1. 2. 4. Yerel Üretimi Korumak

Uluslararası bazda ulusal ve bölgesel ekonomik büyüme ve kalkınmanın, tüm ülkelerin en belirgin temel amacı olduğu söylenebilir. Bu amaca ulaşmaktaki temel ilke ise, ülkenin ve bölgenin mevcut kaynak ve imkânlarını en rasyonel ve verimli şekilde kullanmasından geçmektedir. Günümüzde yerel üretim, geçmişte olduğu gibi yöre halkının ihtiyacını karşılamakla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda uluslararası pazarlarda önemli bir yer teşkil etmektedir. Yapılan ihracatlar sayesinde elde edilen gelirler, yerel bazdaki istihdam, yöre halkının üretime teşvik edilmesi, bölgeler arası kalkınmışlığın farklılığının azaltılması gibi faydalarından dolayı yerel üretim bölgesel kalkınmada etkin bir role sahip olmaktadır. Bu nedenle günümüzde ekonomik kalkınmanın, yerel iş imkânları ortaya çıkararak istihdam imkânı oluşturmak, yöre halkını üretime teşvik etmek, yerel bazda kişi başına düşen milli

geliri artırmak gibi yerel bir boyut kazandığı söylenebilir. Yerel üretim sağladığı fırsatlar ve olanaklar sayesinde yöre halkının sosyo-ekonomik yapısına ciddi boyutta katkıda bulunmakta, özellikle günlük yaşantılarında refah yaşam şartlarının oluşturulmasında etkin bir rol almaktadır (Kazan vd., 2011).

Yerel üretimi korumak adına cittaslow hareketi kapsamında belirlenen kriterler şöyledir (Köstem, 2010):

- Organik tarımcılığın geliştirilmesi için projelerin desteklenmesi,
- Esnaf ve zanaatkârlar tarafından üretilen ürünlerin, eşya ve el işlerinin kalitesinin sertifikalandırılması,
- Yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan esnaf ve zanaatkârların ve/veya el işi ürünlerinin korunması ve himayesine yönelik programların düzenlenmesi,
- Yok olma riskiyle karşı karşıya olan geleneksel çalışma ve meslek yöntemlerinin himayesi,
- Organik ve/veya yerel topraklarda üretilmiş ürünlerin kullanılması ve restoranlar, okul kafeteryaları ve himaye altındaki yapılarda yerel geleneklerin muhafaza edilmesi,
- Slow-food (Yavaş yemek)^[*] ile işbirliği içerisinde, okullarda tat ve beslenme konusunda eğitim programlarının düzenlenmesi,
- Yok olma riski altında olan şarap ve gastronomik yavaş yemek çeşitlerinin korunması için yapılan faaliyetlerin desteklenmesi,
- Yerel ürünlerin tespit edilerek bu ürünlerin ticarileşmesinin (pazarlarda yerel ürünler için yer ayrılması) desteklenmesi,
- Şehirdeki ağaçların sayılması ve büyük ya da tarihi ağaçların değerinin artırılması,
- Yerel ve kültürel etkinliklerin teşvik ve muhafaza edilmesi,
- Kent ve okul bahçelerinin geleneksel yöntemlerle yetiştirilen yerel ekinler için geliştirilmesi (Köstem, 2010).

Yerel üretim ile yalnızca üretim aşamasında değil aynı zamanda tüketim ve tüketim sonrası aşamalarda da o bölgede yaşayan insanlara çalışma olanağı sağlanabilmektedir. Kullanım süresini tamamlayan ürünlerin onarımı, parçalanması ve tekrar kullanıma sokulması yeni iş olanakları yaratmaktadır. Ayrıca üretimin yerel olması, tüketicinin kullandığı ürünün nerede ve nasıl üretildiği konusunda bilgi sahibi olmasını da sağlamaktadır (Yılmaz, 98).

[*] İtalya'da 1986'da "Fast food"a karşı gelişen yavaş ve kaliteli hayat akımı (Ok, 2009).

Yerel ürünlerin tanıtılması ve pazarlanmasında yöre halkının da bilinçli ve duyarlı olması gerekmektedir. Bu konuda ve yaşadıkları çevrenin tanıtımında gösterecekleri misafirperverlik onlara yardımcı olabilecektir.

1. 2. 5. Misafirperverlik

Bir yörenin kalkınmasında turizmin önemli bir rolünün olduğu söylenebilir. Turistik yerlerin korunması, tanıtılması ve turizme açılması, buralarda yaşayan halkın turizm konusunda bilinçli olmasını gerektirmektedir. Yerli ve yabancı turistlere kapılarını ardına kadar açan, onlara misafirperverliklerini her konuda gösteren bir yöre halkının turizme olumlu etkisi yadsınamaz. İşte Cittaslow hareketinde de böyle bir misafirperverlik temel kriter olarak belirlenmiştir. Misafirperverlik kriteriyle ilgili olarak yapılabilecek faaliyetler şöyle ifade edilebilir (Köstem, 2010):

- Turistlerle ilgili bilgi ve nitelikli misafirperverlik için eğitim kurslarının verilmesi,
- Tarihsel merkezlerde, turistik yerlerde turistler için yol gösteren uluslararası işaretlerin kullanılması,
- Ziyaretçilerin şehre yaklaşmalarını, bilgi ve hizmetlere erişimlerini kolaylaştırıcı resepsiyon yönergeleri ve projelerin (otopark, resmi kurumların açılış saatlerinin uzatılması/ esnetilmesi vb.) hazırlanması,
- Şehrin “yavaş” yerlerinin düzenlenmesi (broşürler, internet siteleri vb.),
- Turistik işletmeciler ve mağaza sahiplerinin, ücret şeffaflığının sağlanabilmesi için fiyatlarının müessesenin dışında sergilenmesi gerekliliği konusunda bilinçlendirilmesi (Köstem, 2010).

Cittaslow hareketinin başarıya ulaşabilmesi için yapılacak faaliyetlerle ilgili olarak halka bilgi verilmesi ve farkındalık kazanmalarına yardımcı olmak gerekmektedir.

1.2.6. Farkındalık

Vatandaşlara cittaslow hareketinin nasıl yapılacağı ve içeriği ile ilgili olarak uygulamalı eğitim verilmesi, bu konuda eğitici program ve projelerin düzenlenmesi onlara Cittaslow olabilmenin önemi ile ilgili olarak farkındalık kazandıracaktır.

Cittaslow olabilmenin önemi ile ilgili olarak vatandaşlara farkındalığın kazandırılması için belirlenen kriterler şöyledir (Köstem, 2010):

- Vatandaşlara Cittaslow olmanın amaçları ve prosedürleriyle ilgili bilgi sağlayan kampanyaların düzenlenmesi,
- “Yavaş” felsefesini kazanmada sosyal yapıların dahil edilmesi için programlar ve Cittaslow projelerinin uygulanması. Özellikle; eğitsel bahçe, park, kitap olanakları ve bitkilerin tohumlarının korunması projelerine katılımın sağlanması,
- Slow city ve Slow-food faaliyetlerinin yaygınlaştırılması için programların düzenlenmesi.

Slow-food felsefesini kentsel boyuta taşımanın Cittaslow hareketinin amaçlarından biri olduğu söylenebilir.

1. 2. 7. Slow Food Faaliyetlerine ve Projelerine Destek

Slow-food, Türkçe’deki adıyla “yavaş yemek” hareketi, İtalyan gazeteci-yazar Carlo Petrini tarafından Roma’da ilk açılan McDonalds’ı protesto etmek amacıyla 1986 yılında İtalya’da ortaya çıkmış, fast-food’a karşı çıkmış bir akım olarak tanımlanabilir (Tunalıgil, 2008). Hareketin amacının, hızla yayılan “fast-food” kültürüne karşı çıkararak, geleneksel yemekleri korumak ve midenin rahatça hazmedebileceği hızda bir yemek anlayışını dünyaya benimsetmek olduğu söylenebilir. 1986 yılında kurulmuş uluslararası bir sivil toplum örgütü olan slow-food, özellikle yerel üretimi ve üreticiyi güçlendirmeye, gelenek ve göreneği yemek üzerinden geliştirmeye yönelik bir strateji geliştirmektedir. Günümüzde uluslararası bir sivil toplum kuruluşu haline gelen örgütün kurucusu ve şimdiki başkanı İtalyan gazeteci-yazar, aktivist ve sosyolog Carlo Petrini, Roma’da otururken İtalya’nın ilk Mc Donalds’ının açılışını protesto etmek amacıyla ”slow-food“ akımını yaşadığı kasabada başlatmıştır. Yasal bir statüye kavuşarak çalışmalarını sürdüren örgüt, Dünya Sağlık Örgütü, UNESCO ve diğer uluslararası örgütler tarafından tanınmaktadır (Tunalıgil, 2008). Cittaslow hareketi de slow-food hareketini desteklemekte ve bu hareketi kriterleri kapsamında ele almaktadır. Bu kriterler şöyle ifade edilebilir (Köstem, 2010):

- Yerel Slow-food örgütlenmesinin (Convivium) kurulması,
- Slow-food ile işbirliği yaparak okullar için tat ve beslenme üzerine eğitim programlarının düzenlenmesi,
- Slow-food ile işbirliği yaparak okul sebze bahçelerinin kurulması,
- Slow-food merkezleri tarafından, yok olma riski altında olan türler veya ürünler için projeler düzenlenmesi,

- Slow-food tarafından temin edilen yerel bölge ürünlerinin kullanılması ve beslenme geleneklerinin, katma yemek eğitim programlarıyla birlikte, müşterek yemek servisleri, himaye altındaki yapılar ve okul kantinleri içerisinde muhafaza edilmesi,
- Slow-food ile işbirliği içerisinde, tipik yerel bölge ürünlerinin desteklenmesi,
- “Terra Madre” (Toprak Ana) projesinin ve yemek cemiyetlerinin ortak eşleştirme ile desteklenmesi.

Slow-food kapsamında oluşturulan Terra Madre projesi, her yıl 10 Aralık’da dünyanın farklı şehirlerinden 160 üyenin katıldığı kutlama programları çerçevesinde düzenlenmektedir (Colby, 2011). Yukarıdaki kriterlere bakıldığında hepsinin daha yaşanabilir bir çevreye ulaşabilmek adına düzenlendiği söylenebilir. Ancak bu kriterlere ulaşılabilmesi için öncelikle insanların belirli bir bilinç düzeyine ulaşmış olması gerekmektedir. İşte bu konuda onlara çevre eğitimi yardımcı olabilecektir.

2. CİTTASLOW HAREKETİNDE ÇEVRE EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle kavram olarak çevre eğitimi ele alındıktan sonra sırasıyla çevre eğitiminin gerekliliği, çevre duyarlılığı ve çevre duyarlılığının Cittaslow hareketindeki önemine değinilecektir.

2. 1. Çevre Eğitimi Kavramı

Genellikle çevre sorunlarının çözümünde eğitimin başta gelen bir çözüm yolu olduğu konusunda giderek yaygınlaşan bir görüş birliği gelişmektedir. Kuşkusuz, çevre sorunları, insanın doğal, yapay çevresini yeniden kavramasını, onu korumasını, yok etmeden kullanmasını gerektirmektedir. Aslında çevre sorunları, insanın çevresini kâr dürtüsüyle alabildiğine sömürmesinden, bireysel çıkarlarını toplumun ortak çıkarlarından daha üstün tutmasından kaynaklanmaktadır (Geray, 1997, s.323-324). Çevrede meydana gelen insan kaynaklı tüm olumsuz gelişmelerin, daha sağlıklı yarımlar için farkına varılabilmesi ve bu konuda toplumun bilinçlenmesi çevre eğitimi ile gerçekleştirilecektir.

Çevre eğitimi, mevcut ve gelecekteki çevre sorunlarının çözümü için bireysel veya ortak hareket noktasında bireylere bilgi, değer, beceri ve deneyim kazandıran ve böylece çevre bilincini artırmayı hedefleyen eğitim çabalarıdır (Indabawa ve Mpofu, 2006, s. 148). Çevre eğitimi, toplumun her kesiminde yer alan insanların, çevre bilincinin geliştirilmesi, çevreye duyarlı, olumlu ve kalıcı davranış

değişikliklerine gidilmesi, doğal, tarihi, sosyokültürel değerlerin korunması, çevresel konulara aktif olarak katılımı ve sorunların çözümünde yer alabilmesi olarak tanımlanabilir (Çevre ve Orman Bakanlığı, 2004:452). Bir başka yönden çevre eğitimi bireylerin, içinde yaşadıkları çevre hakkındaki bilgi ve farkındalık düzeylerini yükseltmek için girişilen eğitim çabaları olarak da ifade edilebilir (Gülay ve Önder, 2011, s.47). Tanımlardan da anlaşılacağı üzere çevre eğitimindeki esas amacın, çevre konusunda bireylere bir farkındalık ve bilinç vermek olduğu söylenebilir. İşte böyle bir bilinç ve farkındalıkla toplumda çevreye karşı bir duyarlılık oluşabilecektir. Bu nedenle çevre eğitiminin tüm toplum için gerekli olduğu söylenebilir.

İletişim araçlarının yardımıyla hızlı bir biçimde uygulanacak eğitici programlar öncelikle çocuklara verildiğinde, birkaç kuşak sonra meyvelerini toplamak mümkün olabilecektir. Yetişkinlerin eğitimi ile de, doğa bilinci yaygınlaştırıldığında sorunlara bakış açıları denetime alınacak ve uygun politikalar üretilebilecektir. Geleceğimizin güvencesi, insan türünün devamı ancak böyle önlemlerle, bilinç kazandırarak sağlanabilecektir (Alpagut, 1997, s.118-119).

2. 2 Çevre Eğitiminin Gerekliliği ve Çevre İçin Eğitim

İnsanların sahip oldukları çevresel değerleri en uygun biçimde kullanması gerekmektedir. Üretilen mal ve hizmetlerin dolaşımını en çoğa çıkarmak pahasına, bu malvarlığının yok edilmesi savunulamaz. Kısaca, kullanma hakkı, yok etme yetkisini vermemektedir (Keleş vd., 2009:229). Ancak insanların daha fazla kazanç uğruna yapamayacakları hiçbir şeyin olmaması çevre değerlerine büyük bir baskı uygulamakta, yitirilen çevresel değerlere her geçen gün bir yenisi eklenmektedir. İnsanların bilinçsizce ve eğitimden yoksun davranışları yüzünden yeryüzünün geleceği tehlike altına girmektedir. Bu konuda eğitimden, çevre sorunlarının kaynağı ile ilgili olarak toplumda bir farkındalık yaratması, çevreye karşı olumlu davranış özelliklerini kazandırması beklenmektedir. Böyle bir eğitimin sadece çevre sorunları ile ilgili bilgilerle sınırlı kalan bir çevre eğitimi kapsamında değil de çevre için eğitim anlayışı çerçevesinde ele alınması gerekmektedir.

Çevre için eğitimle, bireylerin yaşam biçimleriyle doğa arasındaki karşılıklı etkileşimin doğurduğu koşullanmanın ayırında olmaları ve hem bireysel gelişmelerini, hem de çevrelerini nasıl biçimlendirdiklerini kavramaları amaçlanmaktadır. Çevre için eğitimin ana amacı, bireyin çevresini bir bütün olarak kavraması, çevreyle etkileşiminde eleştirici bir bakış, çevreyle ilgili konularda duyarlılık, bilinçlilik, girişkenlik sahibi bir yurttaş, kenttaş olarak yetişmesi olarak belirtilebilir.

Çevrenin niteliğini belirleyen doğayla ilgili tutumların, egemen olan ekonomi biçimleriyle yakından ilişkili olduğunu bireylere gösterebilmek, onlarda geleneksel değerlerin nasıl sürdüğü konusunda eleştirel bir uyanıklık, bilinçlilik yaratabilmek, var olandan başka alması toplum biçimleri ve değerlerinin de var olabileceğini gösterebilmek, bu tür bir eğitimin güttüğü amaçlar olarak sıralanabilir. Çevre için eğitimin amaçlarının yanı sıra neden gerekli olduğu ise şöyle ifade edilebilir (Geray, 1997, s.325-329):

- Bireylerin sağlıklı, yeterli, güzel bir çevrede yaşama hakkı çoğu Anayasalarda, uluslar arası demeç ve sözleşmelerde yer almaktadır. Bireylerin bu haklarına sahip çıkmaları için bu konuda bilgilenmeleri gerekmektedir.
- 1982 Anayasası'nın 56. maddesine göre herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamak hakkına sahip olduğu ve çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak, çevre kirlenmesini önlemenin devletin ve yurttaşın görevi olduğu belirtilmektedir. Anayasa, çevre hakkının gerçekleşmesini yalnızca devlete görev olarak vermemekte, yurttaşlara da bu konuda görev ve sorumluluk yüklemektedir. Burada çevre hakkının, yurttaşların dayanışmasına dayalı olan "yeni kuşak" insan hakları kavramına uygun bir düzenleme olduğu görülmektedir. O halde, yurttaşların bu haklarını savunacak, gereklerini, sorumluluklarını yerine getirecek bilinç düzeyine gelmesinin eğitimin konusu olduğu söylenebilir. Çevresiyle ilgili her konuda bilgilenmek, aydınlanmak, yasal, yönetsel girişimlerde bulunmak herkesin en doğal hakkı olup, yurttaşların bu haklarını kullanmalarına eğitimin yardımcı olması beklenmektedir (Geray, 1997, s.325-329).
- Çevre için eğitim, pek çok ülkede çevreyi korumak, geliştirmek için uygulamaya geçtikleri, yeşil alan ya da çevre planı olarak adlandırılan tasarıların en önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Kanada'nın uygulamaya geçtiği Beş Yıllık Çevre Planı'nda halkı ve kamuoyunu bilgilendirme konusunda neler yapılacağını içeren bölüm yanında yurttaşların çevreyle ilgili kararlara katılımını amaçlayan "çevresel yurttaşlık" kavramının geliştirilerek bu amaçla yapılacak işlerin belirlendiği örnek olarak verilebilir.
- Doğrudan ve temsili demokrasi kavramlarının, çağımızda artık yerini çoğulcu, katılımcı demokrasi kavramlarına bıraktığı söylenebilir. Çevre sorunlarının çözümü de çoğulculuk çerçevesinde katılım yoluyla gerçekleştirilebilir.
- Toplumun her kesimi için yaşamsal önem taşıyan, insanlık ve dünyanın geleceğini giderek artan bir hızla tehlikeye sokan çevre sorunlarının çözümünde doğanın savurganca, gelişigüzel sömürülmesinin altında yatan gerçeklerin olduğu gibi saptamasında yarar bulunmaktadır. Bu da toplumdaki çıkar çelişkilerinin,

bireyciliğin, kâr dürtüsünün, ekonomik, toplumsal, siyasal ilişkilerin, karar verme süreçlerinin ayırdayına varmayı gerekmektedir. Çevre sorunlarını, yalnızca çevre kirlenmesinin önlenmesi, çevrenin korunması olarak anlamak yanıltıcı olacaktır.

- Köklü çözümün, insanlığın içine düştüğü bunalımlardan kurtulmasının sağlıklı, güzel, yeterli bir çevreden bağımsız düşünüleemeyeceğinin ayırdayında olan bireylerin bu uğurda savaşımlar vermelerinde olduğu söylenebilir. Bireyin bu konuda bilinçlenmesi, duyarlılık kazanmasını, bunun zorunlu kıldığı davranış, tutum ve etkinlikleri gösterebilmesine yönelik bir eğitim verilmesi gerekmektedir.
- Çevre sorunlarının ancak demokratikleşme süreci içinde çözülebileceği açık olduğuna göre, çevre için eğitim demokratikleşme açısından da katkılar sağlayabilecektir.
- Çevre eğitimi yalnızca resmi öğretim kurumlarının görevi olarak ele almamak; bu konuda gönüllü kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimlerin çevre duyarlılık ve bilincini geliştirici, kamuoyu oluşturucu, karar süreçlerine ağırlıklarını koyucu etkin ve dizgeli halk eğitimi etkinliklerinin de göz ardı edilmemesi hatta katkısının daha büyük olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir.
- Başta radyo, televizyon olmak üzere tüm kitle iletişim araçlarının, çevre sorunları konusunda bilgilendirme, haber verme, kamuoyu oluşturma açısından önemli işlevler yüklenmesi gerekmektedir (Geray, 1997, s.325-329).

Çevre eğitiminin gerekliliğini hemen hemen tüm dünyanın kabul etmiş olduğu söylenebilir. Artık okulöncesinden üniversiteye hayatın her alanında her düzeyde çevre eğitime önem verilmektedir. Çevre eğitimiyle her şeyden önce toplumda var olan çevre duyarlılığının artması beklenmektedir (Gülay ve Önder, 2011, s.47). Çevre eğitimi sonucu toplumun çevre duyarlılığının artması ile pek çok sorun da kendiliğinden aşılabilecektir. Çünkü çevresel değerler konusunda hassas bir duyarlılığa sahip olan toplum bireyleri, kendilerini sorunun değil de çözümün bir parçası olarak görecektirler.

2. 3. Çevre Duyarlılığı ve Çevre Duyarlılığını Etkileyen Nedenler

Çevre için duyarlılık ve bilinçlenme eğitimiyle, çevre sorunlarının tanımlanması, etmenleri ve nedenlerinin kavranması, konulara çevre-bilimsel açıdan yaklaşılabilmesi, çözüm yolları, bireye düşen görev ve sorumluluklar, girişkenlik, katılımcılık ve örgütlülük açılarından bireye yeni bir bakış açısı kazandırılması amaçlanmaktadır. Doğal çevreye ilişkin olarak eğitimden bireye doğa sevgisini kazandırması, doğal dengeyi bozan toplumsal, ekonomik, uygulamalıbilimsel etmenler

konusunda onu bilgilendirmesi, doğal kaynakların, doğal yaşamın insanlığın geleceği için önemini kavratması, yıkıma uğratmaksızın doğadan yararlanmanın yollarını öğretmesi, doğa sporlarına etkin biçimde katılma yoluyla doğayla arasında duygusal bir bağ kurmasına yardımcı olması, gibi bilinçlilik, duyarlılık kazandırması beklenmektedir (Geray, 1997, s.330-331). Görüldüğü üzere çevre duyarlılığının kazandırılmasında çevre eğitiminin büyük bir rolü bulunmaktadır. Ancak çevre duyarlılığını etkileyebilecek nedenlerin de göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu nedenler şöyle sıralanabilir (Gülay ve Önder, 2011, s.48-49):

- Ülkenin gelenek, görenek ve kültürünün doğal çevrenin korunmasına ve geliştirilmesine verdiği değer ve attığı anlam, çevre duyarlılığını şekillendiren unsurların başında gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında bazı ülkelerin çevre duyarlılığının kültürlerinden kaynaklandığı söylenebilir. Özellikle beslenme bakımından hazır doğal kaynaklara bağlı olan gelişmemiş toplumlarda kültürün doğal çevrenin korunmasına daha çok önem verdiği gözlenmektedir. Afrika ülkelerinde ormanın içlerinde yaşayan yerli halklar buna örnek gösterilebilir.
- Doğaya yakın ya da dönük yaşamın sevildiği, tercih edildiği ülkelerde, doğal çevreye verilen değerler daha fazla olduğu ileri sürülebilir. Bu da çevre duyarlılığını artıran bir özellik olarak öne çıkmaktadır. Doğada yaşamaya, doğal sporlara yatkın ve istekli olan bu gibi ülkeler arasında Norveç, İsveç gibi İskandinav ülkeleri ile Kanada sayılabilir.
- Gelişmiş olarak kabul edilen ülkelerde insanların daha yüksek düzeyde ve yaygın olarak eğitilmeleri çevre duyarlılığı konusunda onları daha özenli kılabilir. Bu ülkelerin ekonomilerindeki bazı yapılanmalar, çevreyi ciddi biçimde tehdit de etse, iyi eğitim görmüş aydınların çevre duyarlılığı konusundaki kararlı tutumları, aldıkları eğitime bağlı bilinç düzeyleri ile açıklanabilir. Gelişmemiş ülkelerdeki genel eğitimsizlik ve kaynakların kullanımındaki plansızlık, çevrenin daha özensiz kullanılmasına ve kendini yenileyemeyecek, sürdürülemez oranda tüketilmesine yol açmaktadır.
- Bazı ülkelerin toplumlarında çevre duyarlılığının, her şeyin insan için olduğuna ağırlık veren bir düşünceden dolayı daha düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Özellikle insanı merkeze alan bir yaklaşıma sahip olan bu toplumlardaki insanların, tüm doğanın kendi hizmetlerine sunulmuş olduğu görüşünden hareketle doğayı hoyratça tüketme eğiliminde olduklarından söz edilebilir (Gülay ve Önder, 2011, s.49)

Çevre duyarlılığının kazandırılmasında çevre eğitimcilerinin çabalarının da göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu konuda öncelikle topluma çevreyi koruma

bilincinin aşılması gerekmektedir. Çünkü toplumda çevre bilincinin geliştirilmesi gezegenimizin geleceği ve canlılığın sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Burada eğitimcilere büyük görevler düşmektedir (Karataş, 2011, s.14). Ancak çevre eğitimcilerinin, derslikteki öğretmenlerden farklı niteliklere sahip olması gerektiğinin açık olduğu söylenebilir. Her şeyden önce çevre duyarlılığına sahip olması gereken çevre eğitimcilerinin disiplinler arası bir çevre eğitimi görmüş olması, çeşitli uzmanlık alanlarıyla çevre sorunları arasındaki bağlantıları kurabilmek açısından önem taşımaktadır. Öğretmenlikten çok sorunların ortaya çıkarılmasında, birlikte çözüm yolları aranmasında, gerekli girişim ve eylemlere geçilmesinde yol gösterici önderlik işlevlerini yüklenmesi beklenmektedir (Geray, 1997, s.336). Böyle bir yol gösterici ile, çevre değerlerinin önemi toplum tarafından daha iyi kavranabilecektir. Çevresine, kültürüne ve tüm canlılara daha duyarlı bir toplum oluşturabilmek için, çevre eğitiminin toplumun tüm fertlerini kapsaması gerekmektedir. Böyle bir eğitimin sadece örgün eğitim amaçlı olarak resmi okullarla sınırlı kalmayarak geniş kitlelere ulaşması, daha yararlı olması açısından önem taşımaktadır.

Çevre eğitiminin, yaşam boyu eğitim sürecinin bir parçası olarak ele alınarak, Anayasamızda da yer aldığı biçimde herkesin çevre eğitimi ve öğretimi yapma hakkına sahip olduğu noktasından hareketle, bireylerin eğitim süreçlerine etkin biçimde hem eğitici, hem de katılımcı olarak girmelerine önem verilmesi, bireylerin etkin katılımının her aşamada en önde tutulması gerekmektedir. Bu amaçla fabrikada, tarlada, işyerinde, işbaşında çevre için eğitim yapılabilir. Eylem içinde çevreye ilişkin yeni tutumlar, davranışlar kazandırılması sağlanabilir. Toplum eğitimi ve kalkınma merkezleri, halk odaları, köy odaları, belde evleri, çevre evleri gibi adlar altında çalışan eğitim odaklarında halkın bu konularda eğitilmesi için elverişli bir ortam sağlanabilir. Çevre eğitimi kapsamında tarihsel ve doğal çevreyi tanıma gezileri, video, film gösterileri, yürüyüşler, turmanışlar, çevre sorunlarına ilişkin yazı, resim, fotoğraf vb. yarışmalar düzenlenebilir. Müzeler, kitaplıklar, ulusal parklar, ören yerleri bu amaçla kullanılabilir (Geray, 1997, s.333-337). Görüldüğü üzere topluma çevre konusunda gerçek bir duyarlılık kazandırabilecek bir çevre eğitimi için pek çok fırsatın değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak böyle bir duyarlılığa sahip olan bir toplum ile çevresel değerler gerçek anlamda korunabilecek, gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakılabilecektir. İşte daha yaşanabilir bir dünya adına çevreyi korumanın hedeflendiği Cittaslow (Sakin Şehir) hareketinde başarıya ulaşabilme yolunun da çevre duyarlılığına sahip toplum bireylerinden geçtiği söylenebilir.

2.4. Çevre Duyarlılığının Cittaslow Hareketindeki Önemi ve Seferihisar Örneği

Çevre eğitiminin temelini doğayı ve doğal kaynakları korumaya yönelik olduğu söylenebilir. Çevre eğitiminin bilgi vermenin yanında insan davranışını da etkilemesi gerekmektedir. Olumlu ve kalıcı davranış değişiklikleri kazandırmak ve sorunların çözümünde bireylerin aktif katılımını sağlamak çevre eğitiminin temel hedefi olarak belirtilebilir (Şimşekli, 2004:84). Çevre eğitimiyle topluma kazandırılacak duyarlılık, çevrenin korunmasını da beraberinde getirebilecektir. Çünkü çevrenin, kültürel değerlerin ve tüm canlıların insanlara yararlı olmalarından bağımsız olarak kendileri için değerli oldukları topluma öğretilenirse, böyle bir bilinç verilebilirse daha yaşanabilir bir dünyanın kapıları da ardına kadar açılabilir. Çevreye karşı geliştirilecek duyarlılık ile sorunlar da kendiliğinden çözüme kavuşturulabilecektir. İşte böyle bir çevre duyarlılığının yaşandığı yere, Türkiye’de İzmir’in Seferihisar Belediyesi örnek olarak verilebilir.

Türkiye’nin Cittaslow başkenti olarak bilinen Seferihisar Belediyesi, dünyanın en modern projelerinden birisi olan Cittaslow (Sakin Şehir) Birliği’ne 28 Kasım 2009 tarihinde kabul edilmiş ve Türkiye’nin ilk Sakin Şehri olmuştur. Türkiye’de Cittaslow olmak isteyen ve olabilecek birçok kent ve kasaba bulunmaktadır. Sakin Şehir hareketini benimseyen yerlerin artması demek, yerel lezzetlerine, tarihi dokularına, çevreye ve doğaya değer veren ve koruyan yerlerin artması anlamına gelmektedir. Seferihisar, bu amaçla kendi tarihine sahip çıkarak, tarihi yapılarını restore etmekte ve onları koruma altına almaktadır. Seferihisar’ın, bir yerel kalkınma modeli sayılabilecek Cittaslow felsefesini benimseyerek kendine özgü zenginliklerini ve doğasını koruyarak gelişmekte olduğu söylenebilir. Tüm olumlu yönleriyle beraber, Cittaslow hareketinin sadece masa başında çalışılarak gerçekleştirilebilecek bir süreç olmayıp, halkın da bu süreci benimsemesi ve her aşamada desteklemesi gerektiğinin göz ardı edilmemesi hareketin başarıya ulaşması açısından büyük önem taşımaktadır (Seferihisar Belediyesi Katalogu). Bu nedenle çevre eğitiminde toplum kalkınması ve halk eğitimi çalışmalarının önem kazanması gerekmektedir (Geray, 1997, s.326). Çünkü, tüm halkın bilinçlenmesini hedef alan bir çevre eğitimi ile yerleşim yerlerinin çevreyle, kültürle, doğayla uyumlu bir hale gelmesi sağlanabilecek, halkın çevre duyarlılığı artarak Cittaslow hareketinin başarıya ulaşması gerçekleşebilecektir. Aksi halde insanların çevreye karşı tutumlarını olumlu yönde değiştirmedikçe, Cittaslow hareketi de amacına ulaşamayacaktır.

3. SONUÇ

Çevre değerlerine karşı insanların bilinçsiz davranışlar sergilemesinin temelinde yatan nedenin eğitimsizlik olduğu söylenebilir. Ancak kendi menfaatleri uğruna çevre değerlerini hiçe sayan insanların varlığı Cittaslow hareketi önündeki en büyük engellerden biri olarak belirtilebilir. Cittaslow hareketinin gerçek anlamda uygulanabilmesi ve başarıya ulaşabilmesi için öncelikle toplumda çevre değerlerine karşı bilinç ve farkındalığın oluşturulması gerekmektedir. Bu çerçevede, çevre ve doğaya hak ettiği değerin verildiği, yerellik ve kültürel değerlerin ön plana çıkarıldığı Cittaslow hareketi bir toplumsal kalkınma hareketi olarak da nitelendirilebilir. Çünkü Cittaslow hareketini uygulayanlar toplumun yine kendi bireyleridir. Onlara bu konuda çevre eğitimi yardımcı olabilecektir. Çevre eğitimiyle çevresine, canlılara, doğaya, kültürüne, tarihine, kısacası tüm değerlerine karşı duyarlılığı artan toplum bireyleri, Cittaslow olabilmeye yönünde atılmış adımların temelini oluşturacaklardır. Bu konuda, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu ortak olarak çalışıp, yerel yönetimlerle de irtibata geçerek belirli projeler üretebilirler. Bu projeler kapsamında görevlendirilecek öğretim elemanları ülkenin pek çok bölgesinde eğitim çalışmaları yapabilir, Cittaslow hareketinin önemiyle ilgili olarak halkı bilgilendirebilirler. Bu konuda slayt sunumlar veya afişler yardımıyla, örnek alınması amacıyla Cittaslow olan yerleşim yerleri halka tanıtılabilir. Kısacası, daha yeşil, sağlıklı ve güvenli bir gelecek adına, Cittaslow Hareketi yerel bir kalkınma modeli olarak sunulabilir. Böylece çevrenin korunması ve geliştirilmesi konusunda bilinçlendirilen halk, daha temiz ve sağlıklı yarınlara ulaşabilmek için ellerinden gayreti gösterebilecek, yaşadıkları yerin kendileri için önemini daha iyi kavrayabileceklerdir.

KAYNAKÇA

- Alpagut, B. (1997). Doğal çevre ve insanın evrimi. R.Keleş (Ed.) , İnsan Çevre Toplum, Ankara: İmge Kitabevi.
- Colby, J. (2011). Third Annual Terra Madre Day Unites Global Slow Food Community in Celebrating Good, Clean, and Fair Food. The Slow Food International Site. <<http://www.slowfoodutah.org/events/view/2684/>> (2011, December 12.).
- Crotch, J. (2012). Slow briefs: slow food slow architecture. A. M. Viljoen and J. S. C. Wiskerke (Eds.), Sustainable Food Planning: Evolving Theory and Practice, The Netherlands: Wageningen Academic Pub.
- Geray, C. (1997). Çevre eğitimi. R.Keleş (Ed.), İnsan Çevre Toplum, Ankara: İmge Kitabevi.
- Gorringe, T. J. (2011). The common good and the global Emergency: God and the built environment, Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Göksu, A. F. Kentsel Planlama ve Kentsel Altyapı İlişkisinde Yeni bir Dönem; Kentsel Dönüşüm. <<http://www.kentselyenileme.org/dosyalar/Kentsel%20Altyapi%20ana%20bildiripdf.pdf>> (2011, Aralık 12).
- Gülây, H. ve Önder, A.(2011). Sürdürülebilir gelişim için okulöncesi dönemde çevre eğitimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Indabawa, S. A. ve Mporfu, S. T. (2006). The social context of adult learning in Africa, Cape Town, South Africa: Pearson South Africa.
- Karataş, A. (2011). Çevre Bilincinin Geliştirilmesinde Doğa Tarihi Müzeleri'nin Rolü, Akademik Bakış Dergisi, Sayı:27, Kasım-Aralık 2011, Uluslar arası Hakemli E-Dergisi.
- Kazan, H. Oktay, F. ve Rençber, Ö. F. Yerel Üretimlerin Bölgesel Kalkınmaya Etkileri: Örnek Bir Uygulama. <<http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/kalkinma/kalkinma41.pdf> > (2011, Aralık 14).
- Keleş, R. (Ed.). (1997). İnsan çevre ve toplum. Ankara: İmge Kitabevi.
- Keleş, R., Hamamcı, C. ve Çoban, A. (2009). Çevre politikası. (6. Basım). Ankara: İmge Kitabevi.
- Köstem, B. (2010). Cittaslow Nedir?,

- <<http://www.cittaslowseferihisar.org/>> (2011, Aralık 12).
- Mayer, H. ve Knox, P. (2009). Pace of life and quality of life the slow city charter, M. J. Sirgy, R. Phillips ve D. R. Rahtz (Eds.), Community Quality-of-life Indicators: Best Cases III, London, UK: Springer.
- Ok, S. (2009).Türkiye'nin İlk Sakin Kenti Seferihisar.
<<http://www.markam.biz/category/sokaktan-markalar/>> (2011, Aralık 15).
- Şimşekli, Y. (2004). Çevre Bilincinin Geliştirilmesine Yönelik Çevre Eğitimi Etkinliklerine İlköğretim Okullarının Duyarlılığı. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(1), 83-92.
- Tunalıgil, T. (23.03.2008). Slow-food İnsanlara Sosyalleşme Sağlıyor.
<<http://w10.gazetevatan.com/pazarvatan/haberdetay.asp?hid=12286&hkak=1>>(2011, Aralık 15).
- Yılmaz, E. (1998). Çevre Korumada Alternatif Üretim : Temiz Üretim, Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi, Sayı: Kasım-98.
<<http://www.enve.metu.edu.tr/people/gndemirer/links/temizuretim/doc/B0011.pdf>>(2011, Aralık 15).
- T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı (2004). Türkiye Çevre Atlası. Ankara. Seferihisar Belediyesi Kataloğu.
<http://www.seferihisar.bel.tr/katalog/wp-content/plugins/page-flip-image-gallery/popup.php?book_id=4> (2011, Aralık 22).